

„Tunne projekt juhendmaterjalid tööd”

Õppekäik ettevõttesse

„Tunne tööd!“ projektis läbiviidavate õppekäikude eesmärk on anda ülevaade ettevõtlusest laiemalt ja ettevõtete rollist ühiskonnas. Tutvustada ettevõtetes realselt toimuvat tööprotsessi ja iga töötaja rolli selles – erinevat ettevalmistust eeldavaid ameteid. Siduda see infoa õppimisvõimalustest.

Sisukord

Õppekäik ettevõttesse

Eesmärk	3
Etapid	3
Ettevalmistavad tegevused	3
Õppekäik ettevõttesse	4
Kokkuvõtete tegemine koolis	4
Tabel 1. Õppekäigu ettevalmistamine koolis	5
Tabel 2. Ettevõtte valmisolek õppekäikudeks	5

Ettevalmistus koolis

Majandustegevus, majanduses osalejad. Mina majanduses.	7
Ettevõtluse roll ühiskonnas	12
Tööjaotus ühiskonnas	13
Lähteülesanne õppekäiguks ettevõttesse	15
Tagasiside kokkuvõte ja saadud teadmiste kinnistamine	15
Küsimustik õppekäigul ettevõttesse	16

Juhendmaterjal ettevõttele

Mida võidab ettevõtte?	17
Õppekäigu eesmärk	17
Ettevalmistuse etapid	17
Ettevalmistavad tegevused	18
Õppekäik ettevõttesse	18

Kasutatud kirjandus

Õppekäik ettevõttesse

Eesmärk

Põhikooli õpilaste õppekäigule ettevõttesse võib seada mitmeid eesmärke. Näiteks võib eesmärgiks olla erinevate üldharidusainete õppimine praktilises keskkonnas (füüsika ja energeetika sektor). Samuti võib õppekäigu eesmärk olla kodukoha töötamisvõimalustega või konkreetsete kutsete töötingimustega tutvumine.

„Tunne tööd!“ projektis läbiviidavate õppekäikude eesmärk on:

- anda ülevaade ettevõtlusest laiemalt ja ettevõtete rollist ühiskonnas (ka kodukoha ettevõtetest);
- tutvustada ettevõtetes reaalselt toimuvat tööprotsessi ning iga töötaja rolli selles (tööjaotusmudel);
- tutvustada erinevat ettevalmistust eeldavaid ameteid ning siduda see infoga õppimisvõimalustest.

Etapid

Õppekäigu ettevõttesse võime jagada kolme etappi:

- ettevalmistavad tegevused
  - kokkulepped ettevõtte ja kooli vahel
  - sissejuhatavad teemad ja ülesandepüstitus koolis
- õppekäik ettevõttesse
  - sissejuhatavat vestlus

- ringkäik ettevõttes
- kokkuvõtete tegemine ettevõttes
- tagasiside kokkuvõtted ja arutelu koolis

Oluline on kooli ja ettevõtte koostöö juba külastuse ettevalmistavas faasis, et õppekäigu eesmärk ja õpilastele varem antud ülesanded saaksid täidetud.

Ettevalmistavad tegevused

Kokkulepped ettevõtte ja kooli vahel

Esmalt on vaja koolipoolsel kontaktisikul (karjäärikoordinaator, klassijuhataja vm.) ettevõttega kokku leppida külastuse koht, aeg, kestvus ja läbiviija(d) ning selgitada ettevõtte poolsele kontaktisikule õppekäigu eesmärgid, sellest tulenevad rõhuasetused ja täpsustada ülesannete jaotus. Tabelis 1 esitatud vormi võib kasutada abivahendina õppekäigu ettevalmistamisel ja kavandamisel koolis. Samas on ka koolipoolsel kontaktisikul vaja eesmärgipärasemate valikute tegemiseks eelnevat infot ettevõtte kohta. Tabelis 2 on kirjeldatud info ettevõtte valmisoleku kohta õppekäikude läbiviimiseks võiks olla avalikult koolidele kättesaadav.

Ettevalmistus koolis

Tulenevalt õppekäigu eesmärgist antakse koolis õpilastele eelnevad teadmised ja jagatakse ettevõttekülastuse ajaks konkreetsed üles-

anded. Lähtudes projekti „Tunne tööd!“ ettevõttekülastuse eesmärgist on hea kui õpilased enne ettevõttesse minekut teavad majanduse toimimise põhitõdesid, omavad põgusaid teadmisi ettevõtlusest laiemalt, ettevõtete ja ettevõtja rollist ning tööjaotusest ühiskonnas (vt lisa 2).

Õppekäik ettevõttesse

Sissejuhatav vestlus ettevõttes

(15 – 20 minutit)

Õppekäik algab vestlusega, kus ettevõttepoolne kontaktisik tutvustab ettevõtet üldiselt (tegevusvaldkond, mida pakub turule ja miks see oluline on) ning annab ülevaate ettevõtte tööjõuga seonduvast (töötajate arv, struktuur; erinevad kutsed, nende eeldatav ettevalmistus jne; töö- ja palgatingimused jms.).

Sissejuhatava vestluse käigus on hea anda ka lühike selgitus ettevõtte tootmisprotsessist (sisendid, protsessiosad, väljundid) ning ohutusnõuetest ringkäigul.

Ringkäik ettevõttes

(60 – 80 minutit)

Ettevõttes toimuva ringkäigu kasutegur saab suurem kui on võimalik jagada õpilasgrupid 4-5 liikmelisteks rühmadeks. See eeldab mitme ettevõttepoolse „giidi“ olemasolu. Ringkäigul tutvutakse ettevõtte tootmisprotsessiga, pöörates tähelepanu sissejuhatavas vestluses

räägitule. Võimalusel kaasata konkreetsete detailide (ametite eripära, vajalik ettevalmistus, töötingimused ja karjäärivõimalused jne) täpsemateks selgitusteks ka vahetult tootmisprotsessis osalevaid töötajaid.

Kokkuvõtete tegemine

(15 – 20 minutit)

Õppekäik ettevõttesse on hea lõpetada kokkuvõtva vestlusega. Arutelu ärgitamiseks võib muuhulgas kasutada järgmisi küsimusi:

- Milliste eeldustega noored võiksid kaaluda samas või sarnases valdkonnas töötamist?
- Miks oleks kasulik valida tulevikus sama valdkond või eriala?
- Mille poolest nähtud ametid ja kutsed kasulikud on?
- Mis on nähtud ametites huvitavat?
- Milliste negatiivsete külgedega peaks nende ametite valimisel arvestama?
- Millist hariduskäiku nähtud ametid eeldavad?

Kokkuvõtete tegemine koolis

Ettevõttekülastusest kokkuvõtete tegemine peaks toimuma paari päeva jooksul pärast toimumist. Vastasel korral on oht, et nähtu ununeb ja ka täidetud küsimustikud võivad kaduma minna. Küsimustikud peaksid olema üles ehitatud nii, et õpilasel kinnistub info, mida ta sai ettevõttekülastusel nii töömaailma kui ka iseenda kohta (vaata lk. 16-17).

Ettevalmistus koolis

Õppekäik ettevõttesse on tulemuslikum kui õpilased teavad eelnevalt majanduse toimimise põhitõdesid, omavad põgusaid teadmisi ettevõtlusest laiemalt ja ettevõtete rollist ühiskonnas.

Järgnev õppematerjal on jagatud nelja ossa:

- Majandustegevus ja majanduses osalejad, mina majanduses osalejana (1 tund + kodutöö);
- Ettevõtluse roll ühiskonnas (0,5 tundi)
- Tööjaotus ühiskonnas (0,5 tundi)
- Lähteülesanne õppekäiguks ettevõttesse ja tagasiside ning kokkuvõtvad küsimused

Olenevalt õpilaste varasemast majandus- ja ettevõtlusalastest teadmistest on kooli kontaktisikul võimalik käesolevat materjali varieerida ning kasutada vastavalt vajadusele.

Majandustegevus ja majanduses osalejad.
Mina majanduses osalejana
(1 tund + ristsõna kodutööks).

Mis on majandus?

Iga päev seisab meie ees kümneid valikuvõimalusi ja me peame tegema valikuid ehk vastu võtma majanduslikke otsuseid. Tulude teenimine oma heaolu tagamiseks ning selle jagamine tänaste vajaduste rahuldamise ja tuleviku kindlustamise vahel, on teemad, millega iga täisjärguline inimene tegeleb. Samalaad-

seid otsustusi tehakse ka ettevõtte ja riigi tasandil. Igal ajahetkel on ressursid piiratud. Ja nii nagu perekonna rahakotis on raha just nii palju, kui parasjagu on ning piiramatul hulgal pole seda võimalik juurde saada, ei saa ka ettevõtte hakata päevapealt valmistama uut ja väga nõutud ning tulusat toodet. Samuti ei saa valitsus muuta lühikese aja jooksul kõiki ühiskonna liikmeid näiteks poole rikkamaks. Nii üksikisikul, ettevõttel kui valitsusel tuleb kogu aeg teha valikuid, sest kõikide soovide ja vajaduste täitmiseks lihtsalt ei jätku ressursse. Kõik tehtud valikud moodustavadki suure osa meie igapäevasest majandustegevusest.

Majandus on kogu ühiskonna ja selle liikmete olemasoluks ning arenguks vajalike aineliste eelduste pideva taastootmise süsteem, mis hõlmab eranditult kõiki inimesi. See on igasugune majanduslik tegevus ja selle korraldamine mistahes tasandil, s.o. üksikisikuna, ettevõttes, majandusharus, piirkonnas või kogu riigis.

Õigete valikute tegemiseks on vaja mõista meid ümbritsevat majanduselu. Majanduse põhimõistete ja -seoste tundmaõppimine on nagu uue keele, majandusliku kirjaoskuse omandamine. Majandust tundev inimene teab, miks asjad just nii toimuvad, majandust mitte tundva inimese jaoks asjad lihtsalt juhtuvad. Igapäeva elus ei õnnestu meil ka parima tahtmise juures majanduses mitte osaleda. Soovime seda või mitte, tuleb meil valikuid ning majanduslikke otsuseid teha iga päev.

Joonis 1. Majandus kujuneb valikutest, mida teeme tarbijate, töötajate, ettevõtjate, juhtide ja riigiametnikena.

Ülesanne 1.

Kirjelda enda tegemisi ühe päeva jooksul sarnaselt tabelis esitatud näitele. Millised on erinevad valikuvõimalused nende tegevuste sooritamiseks? Milline on Sinu valik? Hinda, kui mitmeid majanduslikke otsuseid päevas teed. Täida järgnev tabel. (Hallis kirjas on esitatud näited.)

aeg	tegevus	valikuvõimalused	valik	valiku põhjendus
7.30	kooliminek	jalgsi Jalgrattaga ühistranspordiga	ühistranspordiga	ajanappus

Majanduses osalejad ehk majandussubjektid

Erinevad majanduselus osalejad püüavad saavutada enda jaoks suurimat kasulikkust mingite piirangute raames. Sarnaste huvidega majanduselus osalejaid nimetatakse majandussubjektideks. Kes või mis on majandussubjektid? Majandussubjektid on tarbijad ja majapidamised, ettevõtted ja riik. Tarbijad tahavad oma vajaduste rahuldamiseks saada võimalikult väikeste kulutustega võimalikult palju ja häid tooteid ja teenuseid (edaspidi hüviseid). Ettevõtted püüavad saada maksimaalset kasumit selleks, et suurendada ettevõtte omanike tulusid. Riigi kui majandussubjekti ülesanne on suurendada kogu ühiskonna heaolu.

Majandussubjektid

Tarbija

on tarbijad ehk majapidamised, ettevõtted ja riik.
on kaupade või teenuste kasutaja, kes teeb ostuotsuse.

Majapidamine

on ühise eelarvega majandavate inimeste kogum.

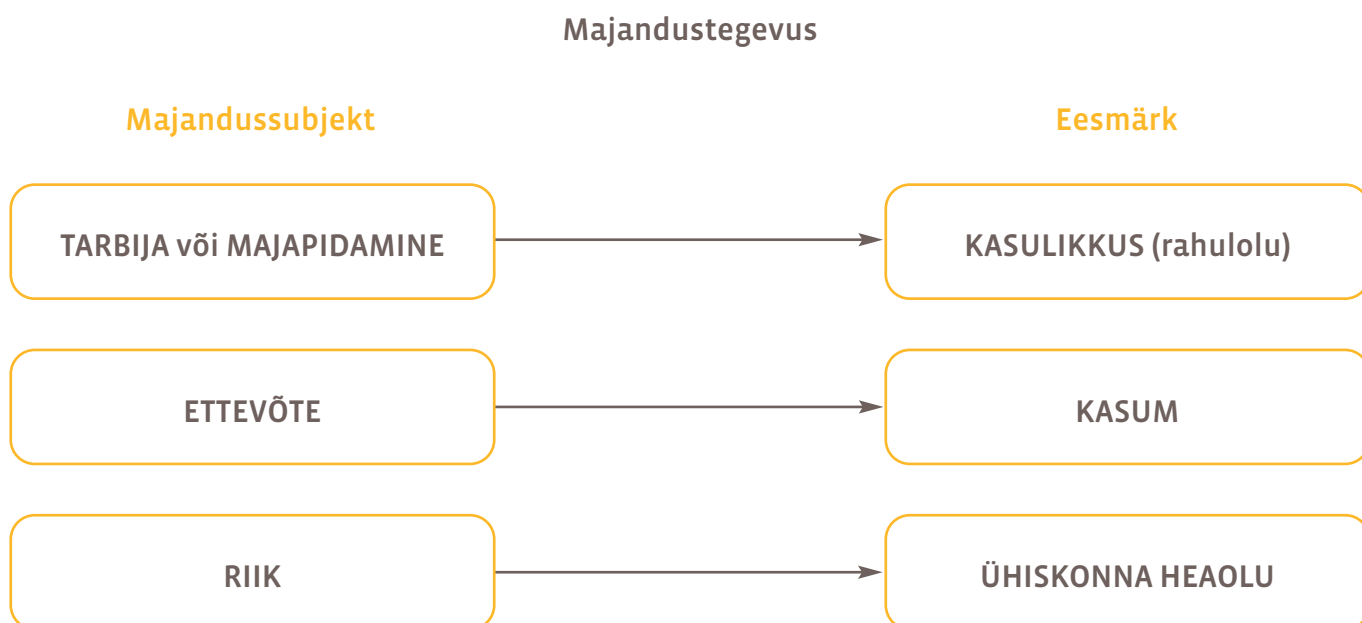
Ettevõte

on majandusüksus, mis soetab ja kasutab tootmistegureid, et toota ja müüa kaupa ja teenuseid.

Riik

on kindla maa-ala ja elanikkonnaga sõltumatu üksus, mis lähtub teatud ühiskondlikest vajadustest kujunenud organisatsioonist ja protseduurireeglitest ning omab selgelt määratletud juhtimisstruktuure.

Joonis 2. Majandussubjektide eesmärgid

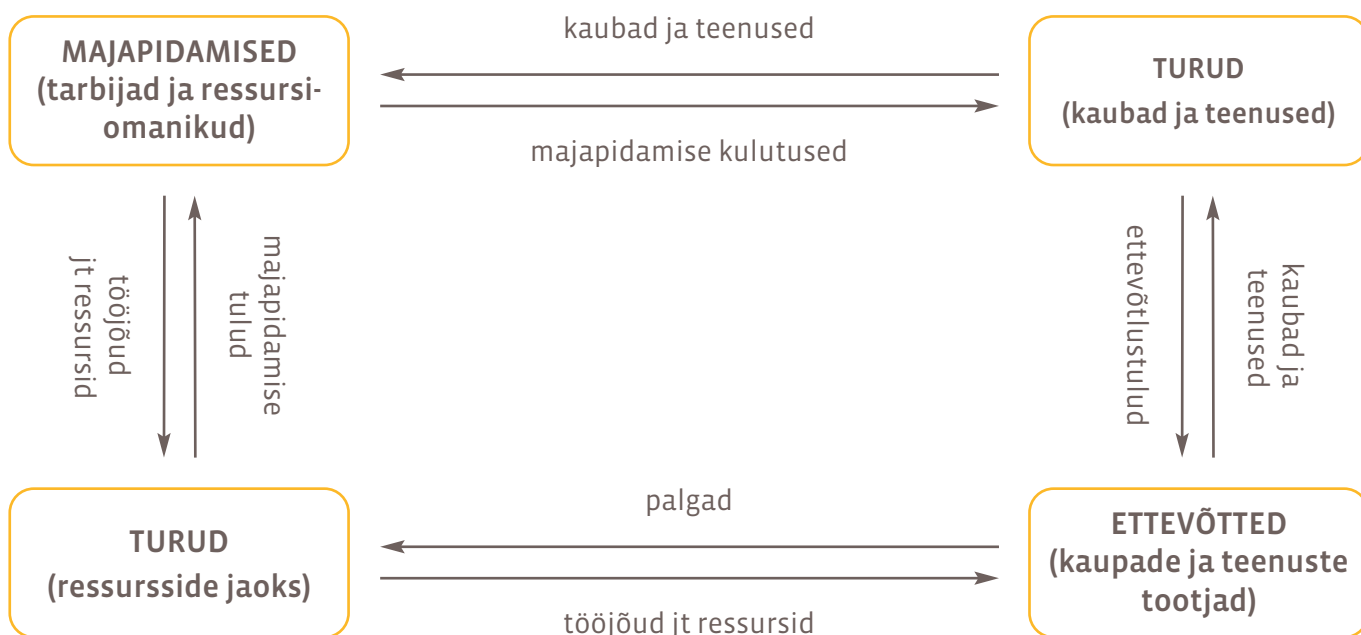
Vajadused ja tarbimine

Mis on heaoluks vaja? Milline on hea elu? Nendele küsimustele on pea samapalju vastuseid kui parasjagu on vastajaid. Inimeste vajadused on erinevad. Tarbijatena ei juurdle me tavaliselt selle üle, miks meie valikud on just nii- või naasugused. Ostame seda, mis meile hetkel tundub kõige kasulik, maitsvam vms. Majandusteadlased väidavad, et just vajaduste rahuldamiseks on vaja tarbida. Vajadus on inimese puuduse tunne, mida saab rahuldada hüviste tarbimisega.

Tarbimine

on hüviste (kaupade ja teenuste) kasutamine oma vajaduste rahuldamiseks. Tarbija püüab kasutada olemasolevaid rahalisi vahendeid tema jaoks suurimat kasulikkust tooval viisil. See tähendab, et tarbija eesmärk on võimalikult vähe kulutades saada võimalikult palju ja võimalikult häid (kasulikke) hüviseid. Seejuures on tarbijate hinnangud sellele, mis võiks olla rohkem või vähem kasulik, küllaltki erinevad ehk iga tarbija hinnang tema poolt kasutatavate hüviste tarbimisomadustele on individuaalne.

Joonis 3. Majandustegevuse ringkäik

Ülesanne 2.

Arutlege rühmas ja leidke vastused alljärgnevatele küsimustele:

1. Kuidas mõjutad sina iga päev meie majanduselu?
2. Millise majandussubjekti hulka arvad ennast kuuluvat?
3. Kui sageli kaalud igapäevaste tegemiste juures erinevate valikuvõimaluste väärtusi?
Oskad sa märgata ja hinnata seda, millest loobud?

Nutikale!

Paremale:

1. Kasumit andev. 7. Majandusüksus, mis soetab ja kasutab tootmistegureid, et toota ja müüa kaupa ja teenuseid. 9. Inimese puuduse-tunne, mida saab rahuldada hüviste tarbimisega. 12. Kindla maa-ala ja elanikkonnaga sõltumatu üksus, mis lähtub teatud ühiskondlikest vajadustest kujunenud organisatsioonist ja protseduurireeglitest ning omab selgelt määratletud juhtimisstruktuure. 14. Sidesõna. 16. Tuntuim eestlane Jaapanis (2 x R). 19. Suur (ingl.k). 20. Ettevõtte majandustegevuse eesmärk. 22. Jagamistehte tulemus. 24. Kogu ühiskonna ja selle liikmete olemasoluks ning arenguks vajalike aineliste eelduste pideva taastootmise süsteem. 26. Ostu sooritamine.

Alla:

1. Aastaaeg. 2. Aasta (lüh). 3. See tähendab (lüh). 4. Näo alaosasid. 5. See (ingl k). 6. Küsisõna. 8. Kaupade või teenuste kasutaja, kes teeb ostuotsuse. 10. Valuhüüd. 11. ....maa – täna kahe riigi territooriumil paiknev ajalooline paikkond Kagu-Eestis. 13. Vahend millegi kinni/lahti keeramiseks. 15. Täna Otsustan Mina (lüh). 17. Sidesõna. 18. Riigikogu (lühend). 21. Pesupulber. 23. Kolm ühesugust tähte. 25. Ja teised (lüh). 27. Eesti Vabariigi presidendi perenime esitäh.

1	2	3			4	5	6
7	8						
9			10			11	
	12			13		14	15
	16	17	18				
19			20				
21	22						23
24		25					
26				27			

Lahendus:

K	A	S	U	M	L	I	K
E	T	T	E	V	Õ	T	E
V	A	J	A	D	U	S	S
A	R	I	I	K	G	E	T
D	B	A	R	R	U	T	O
B	I	G	K	A	S	U	M
O	J	A	G	A	T	I	S
M	A	J	A	N	D	U	S
O	S	T	M	I	N	E	S

Ettevõtluse roll ühiskonnas

(0,5 tundi)

Ettevõtlus

on dünaamiline ja sotsiaalne protsess, kus üksikisikud, kas siis üksi või üheskoos, määratlevad uuendusvõimalused ja tegutsevad sihipäraselt nende elluviimise eesmärgil, olgu siis sotsiaalses, kultuurilises või ärilises kontekstis.

Ettevõtluskompetents

aitab muuta ideed tegelikkuseks, seda nii üksikisiku, kohaliku kogukonna kui ka ettevõtte tasandil. Kusjuures ettevõtluskompetentsi all mõistetakse nii ettevõtlikkuse kui hoiaku, kuhu kuuluvad loovus, uuenduslikkus ja riskijulgeus jms, arendamist, kui ka konkreetsete (äri) ideede realiseerimiseks vajalike oskuste õpetamist. (Vt joonis 4)

Ettevõtlikkus

hoiak, mida iseloomustavad loov ja uuenduslik mõtlemine, riskijulgeus ja arukas juhtimine.

Ettevõtja

on isik, kes tegutseb äris kasu saamise eesmärgil ja kannab sellesse ärisse tehtud isiklike investeeringute kaotamise riske.

Joonis 4. Ettevõtluskompetents

Isikuomadused ja hoiakud

- algatusvõime ja -tahe
- loovus ja uuenduslikkus
- riskijulgeus
- eneseusk ja -väärikus
- koostöö- ja õpitahe ning -valmidus
- jne

ETEVÕTLUSKOMPETENTS

Teadmised ja oskused

- Mida?
- Kuidas?
- Miks?

Ülesanne 3.

Tutvu majanduse lihtsustatud ringkäiguga joonisel 3 ja püüa leida vastused järgmistele küsimustele.

1. Mis ajendab ettevõtjaid riskima ja ettevõtteid asutama?
2. Mis juhtuks majandusega siis kui ettevõtlikke inimesi ei oleks?

Tööjaotus ühiskonnas

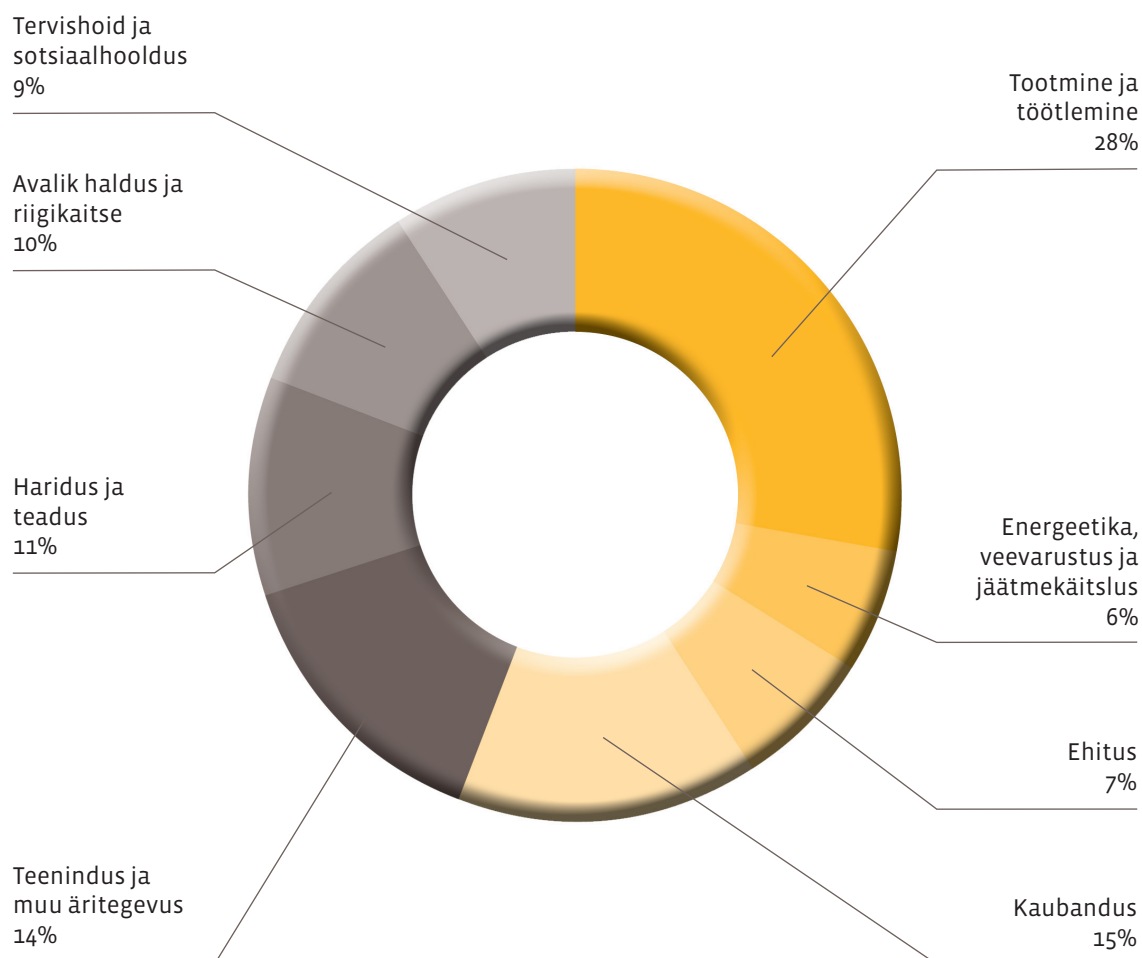
(0,5 tundi)

Ülesanne 4.

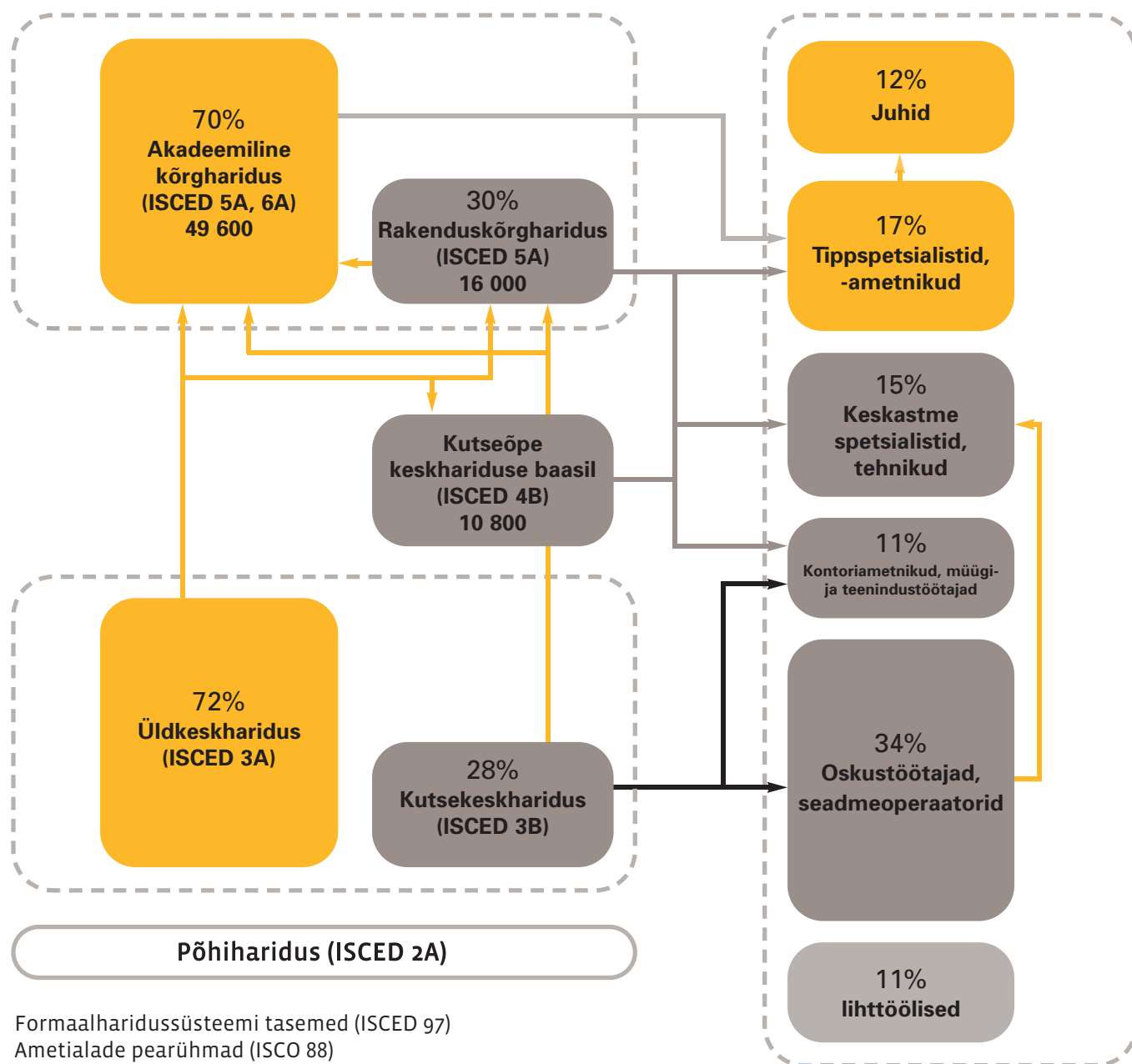
Uuri töökohtade jaotumist ettevõtetes tegevusvaldkonniti joonisel 5. Leia vastused järgmistele küsimustele:

1. Millise tegevusvaldkonna ettevõtetes on Eestis kõige rohkem töökohti?
2. Nimeta 2 kodukoha ettevõtet, kus tegeletakse tootmise või töötlemisega?
3. Oskate nimetada igast tegevusvaldkonnast ettevõtte või asutuse, kes sinu kodukohas tegutseb?

Joonis 5. Tööjõu jagunemine tegevusvaldkonniti

Joonis 6. Tööjõu jağunemine ametirühmade lõikes ja seosed erinevate koolitüüpidega.

Formaalharidussüsteemi tasemed (ISCED 97)
 Ametialade pearühmad (ISCO 88)

Lähteülesanne Õppekäiguks ettevõttesse

Õppekäik ettevõttesse teeb töömaailma õpilastele selgemaks ja see omakorda ehk innustab edaspidi jälgima majanduselus toimuvat.

Õppekäik annab ettevõttele võimaluse näidata ettevõttes toimuvat ja on seega ettevõtte visitiikardiks lähiümbruses. Õppekäigul tutvustab ettevõtte muuhulgas enda tegevust ja edusamme, samuti töötingimusi ja tööd erinevatel ametikohtadel. Enamasti on õppekäik õpilase jaoks esimene kokkupuude reaalse tööeluga. Õppekäigul saadud muljed ja kogemused jäävad seetõttu kauaks meelde, mis muudab eriti oluliseks sõnumi – mida ja kuidas õpilastele rääkida/näidata.

Ettevõttel on õppekäigu ajal võimalik tutvustada koolirahvale oma tegevusala arengutrende ja sellest tulenevaid ootusi haridusele. See omakorda annab koolidele võimaluse kohandada nende ootustele ka rõhuasetusi koolitunnis.

Võimalusel on soovitatav ringkäigul ettevõttes jaotada klass väiksemateks rühmadeks.

Tagasiside kokkuvõte ja saadud teadmiste kinnistamine

Õppekäigul täidetud küsimustike kokkuvõte ja saadud muljete ühine arutelu peaks toimuma paari päeva jooksul pärast õppekäiku. Vastasel juhul nähtu ununeb ja kogutud info võib kaduma minna. Kokkuvõtva arutelu käigus on oluline välja selgitada ka see, mida õpilane, lisaks töömaailmale, sai teada iseenda kohta.

- Kokkuvõtte küsimustike vastustest.
- Arutelu – näiteks teemadel:
  - Miks on külastatud ettevõtte toodang/teenus oluline?
  - Kes on selle ettevõtte toodangu tarbijad?
  - Mis oleks teisiti kui seda ettevõtet ei oleks?
  - Kas kujutate ette enda tulevikku mõne ametimehena selles ettevõttes? Põhjenda vastust.
  - Millistesse õppeasutustesse peaksid siis õppima asuma?
  - Milliste ainete õppimisele (ja kas ainult) peaksid suuremat rõhku panema, et edasises elus selles valdkonnas edukalt töötada?
  - Kui oleksid ise selle ettevõtte juht, mida teeksid teisiti?
  - Kas sa tahaksid olla sellise ettevõtte omanik?

Õppekäik ettevõttesse (küsimustik)

Õppekäigul ettevõttesse leia vastused järgmistele küsimustele.

Ettevõtte nimi

Ettevõtte tegevusvaldkond

Töötajate arv

Ettevõtte toodang või teenus

Milliste elukutsete esindajad töötavad ettevõttes? Leia vähemalt kolm erinevat ametimeest.

Millistes õppeasutustes toimub eelmises vastuses loetletud ametimeeste ettevalmistus? Vastamisel kasuta interneti abi www.rajaleidja.ee.

Milliseid eeldusi ja ettevalmistust nõuab töötamine selles ettevõttes?

Millised on ettevõttes töö- ja palgatingimused?

Vastaja nimi ja klass:

Juhendmaterjal ettevõtetele

Õppekäik annab ettevõttele võimaluse näidata ettevõttes toimuvat ja on seega ettevõtte visiitkaardiks lähiümbruses. Õppekäigul tutvustab ettevõtte muuhulgas enda tegevust ja edu-samme, samuti töötingimusi ja tööd erinevatel ametikohtadel. Enamasti on õppekäik õpilase jaoks esimene kokkupuude reaalse tööeluga. Õppekäigul saadud muljed ja kogemused jäävad seetõttu kauaks meelde, mis muudab eriti oluliseks sõnumi – mida ja kuidas õpilastele rääkida/näidata.

Ettevõttel on õppekäigu ajal võimalik tutvustada koolirahvale oma tegevusala arengutrende ja sellest tulenevaid ootusi haridusele. See omakorda annab koolidele võimaluse kohandada nende ootustele ka rõhuasetusi koolitunnis.

Mida võidab ettevõtte?

- Võimalus tutvustada tööelu ja tegevusala
- Võimalus kummutada valdkonnaga seotud eelarvamusi ja väärarusaamu
- Võimalus tutvustada ettevõtte võimalusi ja vajadusi
- Saada tuntuks-teatuks noorte seas
- Suurendada tegevusalast huvituvate ja samale elualale pürgivate noorte hulka
- Koolides on adekvaatne info ettevõtte ja tulevase tööelu ootustest
- Virgutab enda töötajaid, võimalus õppida (tavarutiinist erinev situatsioon, uued küllajad, mittetavapärased küsimused)

Õppekäigu eesmärk

„Tunne tööd!“ projektis läbiviidavate õppekäikude eesmärk on:

- anda ülevaade ettevõtlusest laiemalt ja ettevõtete rollist ühiskonnas (ka kodukoha ettevõtetest);
- tutvustada ettevõtetes realselt toimuvat tööprotsessi ning iga töötaja rolli selles (tööjaotusmudel);
- tutvustada erinevat ettevalmistust eeldavaid ameteid ning siduda see infoga õppimisvõimalustest;

Etapid

Õppekäigu ettevõttesse võime jagada kolme etappi:

- ettevalmistavad tegevused
  - kokkulepped ettevõtte ja kooli vahel
  - sissejuhatavad teemad ja ülesandepüstitus koolis
- õppekäik ettevõttesse
  - sissejuhatav vestlus
  - ringkäik ettevõttes
  - kokkuvõtete tegemine ettevõttes
- tagasiside kokkuvõtted ja arutelu koolis

Oluline on kooli ja ettevõtte koostöö juba külastuse ettevalmistavas faasis, et õppekäigu eesmärk ja õpilastele varem antud ülesanded saaksid täidetud.

Ettevalmistavad tegevused

Kokkulepped ettevõtte ja kooli vahel

Esmalt on vaja koolipoolisel kontaktisikul (karjäärikoordinaator, klassijuhataja vm) ettevõttega kokku leppida külastuse koht, aeg, kestvus ja läbiviija(d) ning selgitada ettevõtte poolsele kontaktisikule õppekäigu eesmärgid, sellest tulenevad rõhuasetused ja täpsustada ülesannete jaotus.

Tabelis 1 (vaata lisa 1) esitatud vormi võib kasutada abivahendina õppekäigu ettevalmistamisel ja kavandamisel koolis. Samas on ka koolipoolisel kontaktisikul vaja eesmärgipärasemate valikute tegemiseks eelnevat infot ettevõtte kohta.

Tabelis 2 (vaata lisa 1) kirjeldatud info ettevõtte valmisoleku kohta õppekäikude läbiviimiseks võiks olla avalikult koolidele kättesaadav.

Õppekäigu ettevalmistus koolis

Tulenevalt õppekäigu eesmärgist antakse koolis õpilastele eelnevad teadmised ja jagatakse ettevõttekülastuse ajaks konkreetset ülesanded. Lähtudes projekti „Tunne tööd!“ ettevõttekülastuse eesmärgist on hea kui õpilased enne ettevõttesse minekut teavad majanduse toimimise põhitõdesid, omavad põgusaid teadmisi ettevõtlusest laiemalt, ettevõtete ja ettevõtja rollist ning tööjaotusest ühiskonnas (vaata lisa 2).

Õppekäik ettevõttesse

Sissejuhatav vestlus ettevõttes

(15 – 20 minutit)

Õppekäik algab vestlusega, kus ettevõttepoolne kontaktisik tutvustab ettevõtet üldiselt (tegevusvaldkond, mida pakub turule ja miks see oluline on) ning annab ülevaate ettevõtte tööjõuga seonduvast (töötajate arv, struktuur; erinevad kutsed, nende eeldatav ettevalmistus jne; töö- ja palgatingimused jms.).

Sissejuhatava vestluse käigus on hea anda ka lühike selgitus ettevõtte tootmisprotsessist (sisendid, protsessiosad, väljundid) ning ohutusnõuetest ringkäigul.

Näiteks:

- Üldine ülevaade
  - Tegevusvaldkond ja seos üldise majandustegevusega
  - Seos tarbijaga (mida pakub turule ja miks see oluline on)
  - Seos lähiümbruse kogukonnaga ja ettevõtte sotsiaalsest tegevusest
- Töötajad
  - Töötajate arv, struktuur,
  - Ettevõttes töötavad erinevad ametitimed, nende eeldatav ettevalmistus
  - Milliste eeldustega noortele ja miks oleks kasulik valida tulevikus sama valdkond või eriala?
- Ettevõtte tegevus
  - Ettevõtte tootmisprotsessi lühitutvustus (sisend, protsessiosad, väljund)
  - Ohutusnõuete tutvustamine

Ringkäik ettevõttes

(60 – 80 minutit)

Ettevõttes toimuva ringkäigu kasutegur saab suurem kui on võimalik jagada õpilasgrupi 4-5 liikmelisteks rühmadeks. See eeldab mitme ettevõttepoolse „giidi“ olemasolu. Ringkäigul tutvutakse ettevõtte tootmisprotsessiga, pöörates tähelepanu sissejuhatavas vestluses räägitule. Võimalusel kaasata konkreetsete detailide (ametite eripära, vajalik ettevalmistus, töötingimused ja karjäärivõimalused jne.) täpsemateks selgitusteks ka vahetult tootmisprotsessis osalevaid töötajaid.

Kokkuvõtete tegemine

(15 – 20 minutit)

Õppekäik ettevõttesse on hea lõpetada kokkuvõtva vestlusega. Arutelu ärgitamiseks võib muuhulgas kasutada järgmisi küsimusi:

- Milliste eeldustega noored võiksid kaaluda samas või sarnases valdkonnas töötamist?
- Miks oleks kasulik valida tulevikus sama valdkond või eriala?
- Mille poolest nähtud ametid ja kutsed kasulikud on?
- Mis on nähtud ametites huvitavat?
- Milliste negatiivsete külgedega peaks nende ametite valimisel arvestama?
- Millist hariduskäiku nähtud ametid eeldavad?

Kasutatud materjalid

1. Aime Sukamägi. Karjäärrikujundamine. Kutsesuunitlus.
2. Majanduse ABC III trükk. Autorite kollektiiv, Tartu 2002
3. Majandusõpik gümnaasiumile. Junior Achievement Eesti, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda. Tallinn 2005
4. Opintokäynnit. Koulu ja yritys yhteistyössä. Taloudellinen Tiedotustoimisto. Helsingi 2006.
5. Sissejuhatus majandusteoriasse. Autorite kollektiiv, TÜ Majandusteaduskond, Tartu 2005
6. Verkkoppimateriaalit. Taloudellinen Tiedotustoimisto. Helsingi 2006.

Koostajad:
Siim Raie
Tiia Randma
Ene Rammo